

Stockholm 2022-06-21

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

ku.remissvar@regeringskans
liet.se

lottie-
ann.lindstrom@regeringska
nsliet.se

Betänkandet (SOU 2022:5) ”Innehållsvillkor för public service och ordningen för beslut vid förhandsprövning” (Ku2022/00647)

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande och får anföra följande.

Sammanfattning

- TU tillstyrker förslaget rörande innehållsvillkor under återstående tillståndsperioden.
- TU tillstyrker bedömningen om Granskningsnämndens uppdrag och förslaget om sanktioner.
- TU förordar att den kommande public service-utredningen ges ett tydligt uppdrag att inför den kommande tillståndsperioden utreda frågan om ps-bolagens textanvändning, formerna för en reglering samt att det ställs upp tydliga begränsningar.
- TU har inget att invända mot förslaget om att Myndigheten för press radio och tv ska fatta beslut i ärenden om förhandsprövning.

Inledande synpunkter

Genom de grundlagsändringar som föreslagits i propositionen ”Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten” och som innebär en begränsning av etableringsfriheten i yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) görs det möjligt att ställa upp villkor för och granskning av public service företagens (i det fortsatta ”ps-bolagens”) programverksamhet på internet.

Även om TU kan ha principiella synpunkter på den begränsning av etableringsfriheten som detta innebär så konstaterar TU att det är ett faktum och en förutsättning för att kunna vidga villkoren och granskningen till programverksamheten på internet.

Innehållsvillkor under den återstående tillståndsperioden

I betänkandet föreslås att regeringen får besluta att programrelaterade villkor, som anges i radio- och tv-lagen ska gälla för sändningar av ljudradio, tv och sökbar text-tv samt tillhandahållanden av beställradio och beställ-tv genom tråd där verksamheten finansieras med public service-avgift.

TU har inget att erinra mot förslaget.

Om förslaget genomförs redan under den pågående tillståndsperioden uppkommer frågan om hur. I betänkandet diskuteras, och avvisas, alternativet med att direkt i lag ange de villkor som ska gälla för sändningar och tillhandahållanden genom tråd. TU kan dela uppfattningen att det nu, under pågående tillståndsperiod, inte är lämpligt, men att frågan på nytt bör övervägas inför den kommande tillståndsperioden.

TU noterar vidare – och tillstyrker – den avgränsning som gjorts av tillämpningsområdet till att inte omfatta publicering av text eller text i kombination med ljud och bild. Visserligen uttalar utredningen att det vore önskvärt att innehållsvillkoren ska gälla för all publicering, men konstaterar samtidigt att det av flera skäl inte är vare sig lämpligt eller möjligt att ställa upp innehållsvillkor för hela programverksamheten genom tråd under den pågående tillståndsperioden.

TU vill här understryka att det för att värna mediemångfalden är angeläget att de statsfinansierade ps-bolagens nyhetsförmedling framför allt är ljud- och bildbaserad och inte konkurrerar med dagstidningarna i deras egen nisch om textbaserad journalistik.

Detta kommer också till tydligt uttryck i den proposition som låg till grund för den nuvarande tillståndsperioden, där det bl a uttalades att

”En kombination av starka oberoende public service-företag och en mångfald av kvalitativa kommersiella nyhetsmedier är grunden för en välfungerande mediemarknad”.

Vidare uttalades att *”Sveriges Radio och Sveriges Television bör bedriva sin nyhetsverksamhet med fokus på ljud respektive rörlig bild”* (prop. 2018/19:136 s 70 ff).

Mot den bakgrunden tillstyrker alltså TU den föreslagna avgränsningen, men med en delvis annan motivering.

TU har i övrigt inget att invända mot den bedömning som görs av vilka innehållsvillkor som bör kunna ställas upp under den återstående tillståndsperioden.

Granskningsnämndens uppdrag och sanktioner

TU tillstyrker bedömningen att någon ändring i uppdraget för granskningsnämnden för radio och tv inte krävs för att nämnden i efterhand ska kunna granska om ps-bolagens verksamhet på internet, med ovan nämnda avgränsningar, uppfyller de programrelaterade villkor som ställs upp enligt bestämmelser i radio- och tv-lagen.

TU tillstyrker också utredningens förslag om att granskningsnämnden för radio och tv vid överträdelser av innehållsvillkor för verksamhet i dessa delar på internet ska kunna besluta om sanktioner i form av offentliggörande och särskild avgift.

En övergång till ett mer teknikneutralt public service-uppdrag

Utredningen har även haft i uppdrag att analysera hur en övergång till ett mer teknikneutralt public-service-uppdrag kan ske fr o m den nya tillståndsperioden den 1 januari 2026.

Som ovan nämnts har utredningen gjort bedömningen att några bestämmelser om villkor för textpubliceringar inte bör införas under den återstående delen av tillståndsperioden. Utredningen anser däremot att publicering av text bör ingå i en framtida reglering av public service.

Av skäl som ovan anförts anser TU att denna fråga kräver djupare analys och överväganden. Det handlar dels om huruvida text ska omfattas av sändningstillståndens tillämpningsområde, dels om hur användningen av text ska regleras och begränsas. De statsfinansierade PS-bolagens kärnverksamhet är att sända radio och tv-program på egna plattformar i allmänhetens tjänst – inte att producera text i konkurrens med kommersiella nyhetsmedier, som har att verka under helt andra marknadsförutsättningar.

Skulle textpublicering ändå komma att omfattas anser TU därför att det förutsätter tydliga, uttryckliga och bindande begränsningar av i vilken omfattning textpublicering får äga rum, d v s inte bara genom allmänna förarbetsuttalanden. Det torde i sin tur förutsätta att det ”veto” (4 kap. 14 § radio- och tv-lagen) som ps-bolagen i dag har i fråga om att ”programrelaterade villkor” inte får ställas upp annat än om de godtagits av ps-bolagen själva, åtminstone delvis måste avskaffas.

Sammantaget förordar därför TU att den kommande public service-utredningen ges ett tydligt uppdrag att inför den kommande tillståndspanoden utreda frågan om ps-bolagens textanvändning, formerna för en reglering samt att det ställs upp tydliga begränsningar i textanvändningen för att motverka en osund konkurrensnedvridning. I det sammanhanget måste självfallet också EU:s statsstödsregler beaktas.

Utredningen diskuterar även olika alternativ för en mer teknikneutral reglering. Ett sådant alternativ är att all reglering av public service samlas i lag, d v s de villkor som finns i sändningstillstånd, medelsvillkor och beslut om tillgänglighet till tv-sändningar. Som utredningen konstaterar kan en sådan reglering stärka ps-bolagens oberoende genom att en ändrad lagstiftning kräver en beredningsprocess. Utredningen avfärdar dock alternativet med hänvisning till att en sådan lag skulle bli alltför omfattande och detaljrik. TU kan delvis instämma i detta, men anser att problemet inte ska överdrivas. Utredningen invänder också mot att det nuvarande kravet om att villkor ska godtas (”vetot”) inte längre kan upprätthållas. TU kan här dela synpunkten att förenligheten med YGL:s bestämmelser om redaktionell självständighet kan ifrågasättas, åtminstone vad gäller innehållsrelaterade villkor. Vad gäller andra slags villkor, t ex om former och distribution, synes invändningen däremot inte ha samma relevans.

Ett annat alternativ, som utredningen förordar, är att kombinera bestämmelser i en särskild public service-lag med avtal eller annat styrdokument, där det kan ställas villkor med olika detaljnivå. Utredningen anför bl a att en fördel här skulle vara att textpubliceringar kan ingå i tillämpningsområdet ”på ett mera naturligt sätt”. TU vill i det sammanhanget åter erinra om vad ovan anförts om behovet av tydliga begränsningar av ps-bolagens textbaserade journalistik.

Sammanfattningsvis anser TU att det nu är för tidigt att ta ställning till inriktningen för en mera teknikneutral reglering. Olika alternativ bör

därför hållas öppna och överlämnas till den kommande public service-utredningen att överväga.

Ordningen för beslut vid förhandsprövning

Sverige har sedan 2010 en ordning för förhandsprövning av nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse hos ps-bolagen. Hittills har inga nya tjänster anmälts och enligt TU:s mening har systemet uppenbarligen inte fungerat.

Den fråga som utredningen haft att ta ställning till gäller dock inte förhandsprövningen som sådan utan vem som ska vara lämplig att fatta beslut vid en förhandsprövning. I dag görs prövningen av Myndigheten för press radio och tv medan det slutliga beslutet fattas av regeringen. Alternativet är att en myndighet gör såväl prövningen som fattar beslutet.

Utredningen föreslår att Myndigheten för press radio och tv även ska fatta beslutet. Som skäl anförs bl a att det är ett sätt att värna public service-bolagens oberoende och att det bör leda till minskad risk för att ett beslut uppfattas som en politisk styrning.

Enligt TU:s mening ska den risken inte överdrivas. Till bilden hör ju också att det under mer än tio års tid inte genomförts en enda förhandsprövning. TU har dock inget att invända mot att beslut i stället fattas av Myndigheten av press radio tv.

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist